

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Espies i traïdors amb la boina posada

ANDREU SOTORRA

www.andreusotorra.com

Bernardo Atxaga, *Un espia anomenat Sara*. Traducció de Carme Geronès i Carles Urritz. Il·lustracions de Carmen Segovia. Col·lecció *El Vaixell de Vapor*. CRUÏLLA. Barcelona, 2004. A partir de 12 anys.

Una novel·la d'espionatge? ¿Una novel·la històrica? No, més que tot això. Bernardo Atxaga, pseudònim de Joseba Irazu (Asteasu, Guipúscoa, 1951) va publicar *Un espia anomenat Sara* ara fa set anys. I com ja va fer a *Memòries d'una vaca* (publicada també per la mateixa editorial a la sèrie *Gran Angular*), recorre a una ambientació de caràcter històric, amb la consciència que s'adreça a lectors adolescents.

A *Memòries d'una vaca* ho fa amb la postguerra espanyola i a *Un espia anomenat Sara*, situada a l'any 1834, ho fa amb les confrontacions de les guerres carlines, quan el general Zumalacárregui té un dels protagonismes de les lluites fratricides arran de les disputes entre els partidaris

juga la pell, amb el perill de caure en mans dels liberals.

Atxaga aprofundeix en el tema històric de fa 170 anys a través de la traïció. *Un espia anomenat Sara* és una novel·la, doncs, de traïdors, de com es confabula una traïció, i també de com, a la fi, la lluita amagada entre traïdor i traït acaba sortint a la llum.

La novel·la utilitza, això sí, el recurs literari de l'aventura, evidentment èpica, tot i que poc heroica. Difícilment es pot recrear un episodi bèl·lic sense tenir amagats a la màniga uns quants asos de tòpic. En el que no cau Bernardo Atxaga és a convertir en un heroi el seu protagonista sinó, ben al contrari, en un personatge ple de dubtes, poc amant de les batalles, in-crèdul dels seus oficials i escèptic davant els criteris idealistes de molts dels voluntaris alistats a cadascun dels dos bàndols.

INTERESSOS BÈL·LICS

Atxaga opta per fer fugir el seu personatge de l'ambició dels galons, i també per desemmascarar no només els traïdors sinó les seves causes.

És per això, que *Un espia anomenat Sara*, si es prescindeix del seu referent històric, té connotacions amb qualsevol època, l'actual també, sobretot quan cada vegada es fa més evident que la participació en una guerra només és útil als quatre alienats que la fomenten.

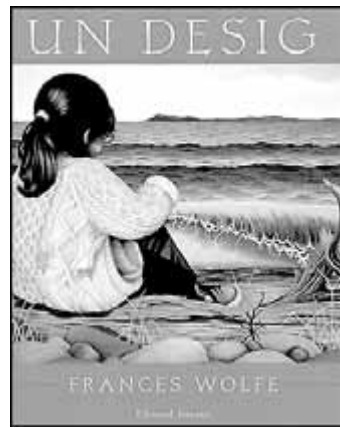
Atxaga, conscient de la dificultat de fons històric per a lectors massa joves, insereix en la novel·la uns capítols en els quals diversos dels personatges del relat donen la seva visió dels aspectes més importants de la trama. El més destacable de tots, pel fet

que fa parlar una àguila testimoni d'una de les batalles, ho és sobretot per la imatge que aconsegueix reflectir, des dels ulls de la bèstia, que busca carronya entre les víctimes i que, al marge dels motius de fons entre boines vermelles i negres, el que li interessa de debò és que pot fer un bon àpat entre els cosos abatuts.

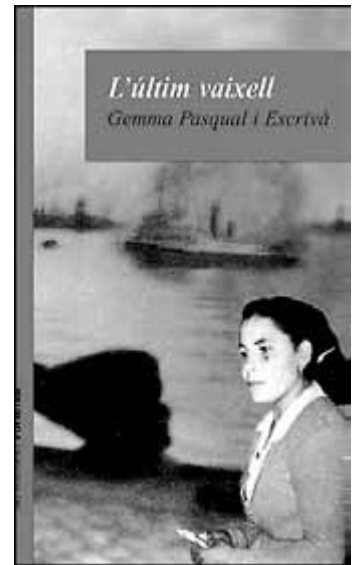
Les il·lustracions de la novel·la tendeixen a representar en primers plans alguns dels principals personatges de la novel·la. El retrat de la coberta, pel color, té un relleu especial que l'acosta a l'estil figuratiu dels pintors de l'època.



Videns Espi,
Si demà, la mar.
Traducció de Marc Donat.
Col·lecció *El Corsari*.
LA GALERA. Barcelona, 2004.
A partir de 14 anys.



Frances Wolfe
(text i il·lustracions), *Un desig*.
Traducció de Teresa Farran.
EDITORIAL JOVENTUT.
Barcelona, 2004.
A partir de 7 anys.



Gemma Pasqual,
L'últim vaixell.
VORAMAR - SANTILLANA.
València, 2004.
A partir de 14 anys.

Fer la volta al món en vaixell i ser un Rolling Stone és la trama d'aquesta novel·la que parla de dues persones i dos somnis que forgen una forta amistat amb un mateix objectiu. La intenció és fugir de la ciutat per oblidar el passat i fins i tot el present.

Àlbum il·lustrat, cada làmina del qual expressa un desig de la petita protagonista, que viu a la vora del mar, en una casa amb un porxo assolellat. L'última làmina reserva una sorpresa per qui fa el recorregut. El temps passa, però a vegades els desitjos es compleixen.

Des de la visió de la narradora el 1975, la protagonista d'aquesta novel·la, quan té 16 anys, evoca la primavera del 1939, el final de la Guerra Civil. Ella i la seva àvia es troben atrapades al port d'Alacant camí d'un exili honorós amb l'esperança que un vaixell les porti lluny de la represàlia franquista.

Joves insuficientment preparats

JOSEP GÁLVEZ

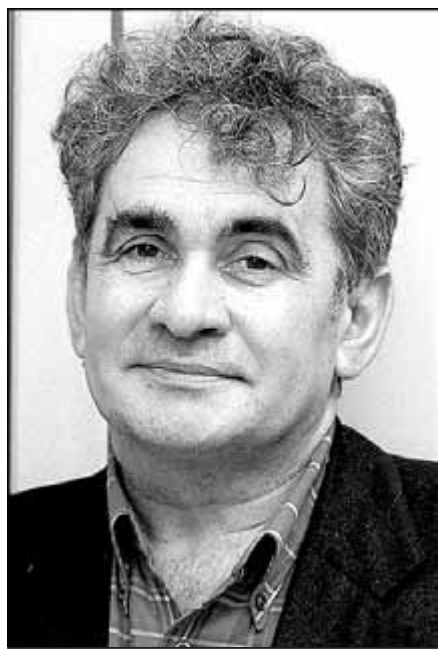
CÒMIC

La revista fanzine *U* de crítica i divulgació de la historieta ha publicat recentment, el maig passat, el que serà definitivament el darrer número després de molts anys i diferents etapes de persistència en la formació d'una opinió i d'un gust més exigent i lúdic. Curiosament aquesta desaparició coincideix amb la incorporació d'alguns dels seus col·laboradors més destacats al camp de la creació d'historietes. Primer van ser els guions d'Antonio Trashorras i David Muñoz, amb *Miedo* i, posteriorment, *Residuos* (tots dos a Edicions Glènat), un llibre molt més aconseguit que l'anterior i amb el treball gràfic de Luis Bustos. Ara ha estat el torn de Santiago García (guió), director de l'etapa més llarga i fructífera de *U*, i de Pepo Pérez (dibuix), estudiós i practicant del mitjà, amb *Vecinos*. Aquesta és una primera obra que demostra en la

planificació narrativa i en el dibuix que guanya eficàcia progressivament, i l'existència de moltes hores d'aprenentatge en la lectura i en la comprensió de la historieta i dels seus mecanismes interns. La preferència manifesta del gui-

onista per llibres com ara el manga *La maison Ikkoku* (ara publicada com cal per Glènat) i per sèries televisives com *Buffy*, en què es produeix una divertida simbiosi entre costumisme i fantasia dins d'un àmbit juvenil, apareix com element motor de l'argument de *Vecinos*. D'aquesta manera la narració se situa en un context que té dues cares complementàries i relacionades molt estretament: la quotidiana i la irreal. Així, sota el domini de la indecisió imperant a la frontera actual entre l'adolescència i el món adult en certs sectors del bàndol masculí, les problemàtiques de la inserció en el món laboral, la independència de la família i l'evolució de les relacions sentimentals comparteixen protagonisme amb un univers fantàstic amb les seves extraordinàries aventures i el maniqueisme de bons i dolents codificat i integrat.

Santiago García
i Pepo Pérez, *Vecinos*.
ASTIBERRI.
Bilbao, 2004.

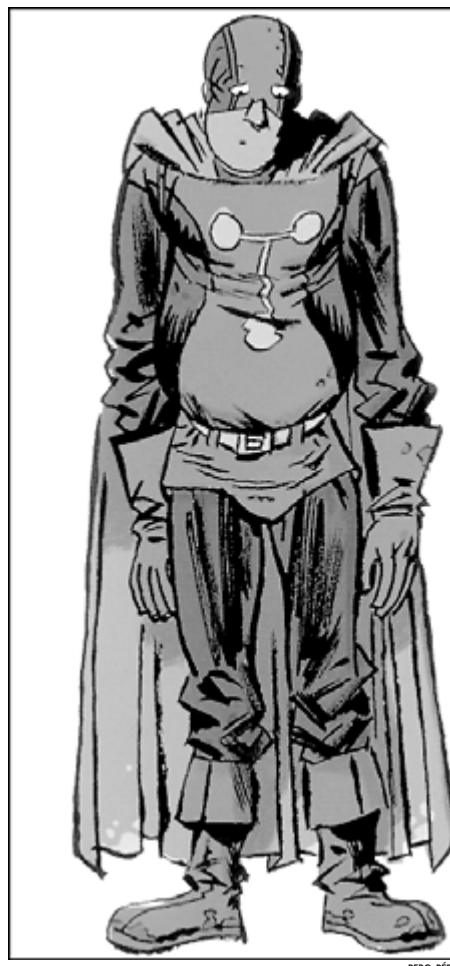


L'AUTOR BASC BERNARDO ATXAGA

del rei Carles, germà de Ferran VII, i els defensors de la filla d'aquest, la infanta Isabel, a les mans, pel que fa al poder de la corona espanyola, de la reina Maria Cristina.

AMB PAISATGE BASC

Guerra de boines, doncs. Boines vermelles i boines negres. I paisatge basc. Però Bernardo Atxaga no es limita als antecedents històrics i el que vol és perfilar, a través del seu protagonista, el retrat físic i psicològic de Martín Saldías, àlies *Sara*, un espia a favor de Zumalacárregui, mariner convertit en espia de terra ferma i cavalleria, i que es



PEPO PÉREZ / ASTIBERRI